

Forfatter: Ewald, Carl

Titel: BREV TIL: Faber, Jytte Johanne FRA: Ewald, Carl (1856-10-15/1908-02-23)

Citation: Ewald, Carl: "BREV TIL: Faber, Jytte Johanne FRA: Ewald, Carl (1856-10-15/1908-02-23)", i *Breve til mine Børn fra Paris*, Gyldendalske Boghandel Nordisk, s. 166.
Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001913015-000-shoot-L00191301500000011.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Breve til mine Børn fra Paris

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Ewald, Carl, *Breve til mine Børn fra Paris*,

KÆRESTE Børn ... hvad er det dog for Breve, jeg faar fra Jer til Morgen?

I skriver, at Konen er syg, men der er ikke saa meget som en Antydning af, hvad hun fejler. I gaar paa Tæerne og taler sagte ... vores Mor skriver, at hun tror bestemt, hun kommer over det.

Hvor naar i Verden er jeg da bleven et Menneske, som ikke kan taale at høre Sandheden?

Hendes Mand skriver slet ingen Ting, og det er jo det bedste.

Og jeg kan lade Jer vide, at jeg ikke er det aller-allermindste bange. I Morgen kommer der Brev, at det var slet ingen Ting ... vores Mor var jo al Tid ved at dø af Skræk, naar en af Jer bare blev en Time længere borte end sædvanlig.

Eller der kommer slet ikke noget Brev, og det er jo det allerbedste.

s. 167 Jeg gaar min Morgentur og kommer ind i Gader, hvor jeg ikke har været før. Deres Fysiognomi er mig ganske ukendt, og jeg véd ikke rigtig, hvor jeg er.

Jeg spørger mig for og faar de høfligste Svar. De forstaa mig godt nok, men jeg har lidt svært ved at forstaa dem. Følgelig gaar jeg galt ... de staar og sér efter mig og ryster paa Hovedet. Men jeg er lige glad ... jeg har jo god Tid.

Saa spærres Gaden af et Ligtog.

Den sorte Vogn er prydet med kunstige violette Blomster og Kranse ... de lejer hele Stadsen lige til Kransene hernede. Bagefter kommer et stort Følge til Fods ... først et Hundrede Mænd og saa lige saa mange Kvinder.

Jeg tænker, det er en Fabrikant eller saadant noget, og blotter mit Hoved og bliver staaende, til Kisten er kørt forbi.

Saa gaar jeg videre.

Men som jeg gaar, staar der en velklædt Herre, hilser og overrækker mig forbindtligst en Kobbermønt, jeg har revet s. 168 op af min Lomme med mit Tørklæde. Jeg takker med samme Artighed og gaar videre.

To Skridt gaar jeg, og der staar en Politibetjent, som afleverer en anden Kobbermønt. To Skridt endnu, og en lille Dreng giver mig en tredie.

Allerede Politibetjenten smiler, for han har jo sét den anden Herre. Drengen fniser lydeligt, og jeg maa lé med. Jeg sér mig om ... bag ved mig, foran mig, ovre paa den anden Side er Folk standsede og morer sig over den lille Forestilling.

Jeg smiler og hilser rundt til Tegn paa, at nu er Forestillingen forbi, og de faar ikke mere for Pengene. De hilser igen. En af dem applauderer ved Haandklap.

Aa, Paris ...

Fornøjet gaar jeg videre, nynner og svinger min Stok. Jeg kommer gennem mange Smaagader ud langt oppe paa Boulevarden og støder igen paa Ligtoget.

Det falder mig ind, at jeg ikke har sét s. 169 Père Lachaise. Jeg tager en Sporvogn og kører der ud.

Og dér sér jeg vel det styggeste, jeg har sét hernede.

Det er en By med ganske smalle brolagte Gader og Rendestene. Husene er Træskure, omtrent som Lysthusene i Arbejderhaverne derhjemme. Hvert Skur dækker over en Grav. Inde i Skurene er en broget Glasrude med et Helgenbillede, en Krans eller to af kunstige Blomster, og saa et Alter eller en Kommode, hvorpaa der staar et Fotografi af den afdøde i daglig Dragt med Flip og Slips, Uhrkæde og Hat i Haanden.

Det kan jo være, der er noget andet længere inde ... er det ikke her, Heines pinte Legeme blev lagt ned? Jeg faar det ikke at sé, for jeg gaar min Vej.

Jeg har nu aldrig kunnet taale Kirkegaarde ... ikke en Gang de blomstersmykte danske Kirkegaardes Poesi er til for mig. Ikke den lange Række af Marmorsten med Minderunerne, de efterlevende s. 170 ridsede paa dem i Hast, inden de for tilbage til Livet. Ikke Grædepil og Hængebøg og Tudeask, der er bestilte til at staa her i Sommer og Vinter i Løv og bare Grene bestandig nedbøjede af Sorgen.

Men hvor er vi i det hele taget ynkelige overfor Døden.

Vor Angst har drevet os til en hæsliig Festudfoldelse. Vi drukner den i et Ceremoniel, som er mange Gange

plumpere end de gamles Baalfærd og Højlægning.

Præsten lyver med Sorg i Røsten, fremmede og vedkommende Mennesker staar rundt om i sorte Klæder og paatagne Sørgeminer. Gartnerens Blomster dækker Kisten.

Den store Angst formummer sig godt i al den Flitter. Den lille Sorg kvæles i Forberedelser, Højtidelighed, Tak og Gravsted.

Den store Sorg holder sig borte.

... Jeg synes, jeg er sulten, og gaar ind i en Restaurant derude i Nærheden af Kirkegaarden. Men jeg kan ikke spise s. 171noget. Min Omelet ligger urørt paa min Tallerken, da jeg gaar igen, og jeg har knap smagt min Vin.

Hvad er det for Snak, at Konen er syg.

I tror bestemt, hun kommer over det ... det vil sige paa andet dansk, at hun kan dø, hvad Øjeblik det skal være.

Hvorfor skulde hun dø ...

Hun er det livskraftigste af alle mine Børn, har større Villie til Livet og Lykken end nogen af Jer andre.

... Jeg sidder paa Boulevarden udenfor min Kafé og sér paa Strømmen.

Strømmen er den samme i Dag. Min Garçon er lige snaksom og tjenstvillig. Men jeg er en anden.

Jeg har egentlig mest Lyst til at rejse lukt hjem nu med Fire-Toget. Men det vilde jo være Galskab. Imorgen kommer der Brev med rigtig Besked. Eller der kommer ingen Brev, og det er det bedste.

Strømmen glider og glider. Jeg sér igennem den ... hjem.

Aa, hvor jeg husker den Dag, hun kom s. 172til mig med sin Ven, som jeg ikke kendte det mindste til, aldrig havde sét en Gang for mine Øjne.

Mon der er nogen Far, som ikke sér med Mistro og Ubehag paa den Mand, som tager hans Datter fra ham?

Jeg gjorde det. Og Manden gjorde Gengæld.

Vi stod og saa paa hinanden ... to fremmede Mennesker, hver med sine Forudsætninger, sit Maal, sine Vaner, og som nu ikke mere kunde undgaa hinanden, takket være det unge Pigebarn, som stod dér og smilte.

Hun var nu heller ikke glad. Hun var bleg, var hun. Hun kunde jo ikke undvære nogen af os. For hun elskede sit gamle Hjem, og Manden dér var hendes nye.

Saa sagde jeg til ham, at vi to var nok piskede til at blive gode Venner hurtigst muligt. Vi gav hinanden et ærligt Haandslag i vor Nødstilstand, og hun smilte og var glad.

Siden gik vi ud og spiste til Middag, vi s. 173tre ... I var jo paa Landet. Den unge Mand var utrolig opmærksom mod mig, rakte mig Saltkar og meget mere, end mit Hjerte begærede.

„De maa ikke begynde med at forvænne mig saadan,“ sagde jeg til ham. „Det lader sig umulig gennemføre, for jeg er ikke den père noble, De havde Ret til at vente i Deres Svigerfar. For saa vidt bliver jeg Dem en Skuffelse. Men prøv paa at betragte mig som en lidt ældre Kammerat.“

Det hjalp jo igen lidt. Siden spurgte jeg hende, hvad han saa havde sagt.

„Han sagde, det var ikke saa slemt, som han havde troet,“ sagde hun og lo.

„I lige Maade.“

Og alt som Tiden gik, og de smaa Kanter blev slebne af, og det ikke kunde undgaaes, at de store nu og da kom skarpere frem i Lyset ... hvor var hun da ikke sød og klog og fin, som hun gik der og byggede paa sit nye Hjem, hvortil vi hver havde sin Dør.

Saa enede hun os i Beundring om en s. 174Stol. Saa bragte hun os i Totterne paa hinanden om et Mahogniskab. Saa fik hun os til at granske Planen over en Lejlighed med en Iver, som forskede vi i det indre Afrika, mens hun selv gik ind til vores alle sammens Mor, lagde sit Hoved mod hendes Skulder og lyttede til de vise Raad, hvormed man skal Hjem bygge og Lykke faa.

Ewald, Carl, *Breve til mine Børn fra Paris*,

Inde fra min Stue hørte jeg hende sige:

„Ja-e ... men han er nu ikke som Far.“

„Bliv du bare som Mor alligevel,“ raabte jeg ind til hende.

Og saa lo han og jeg og vi allesammen.

Hun skulde dø ...

Jeg rejser mig og gaar.

Garçon en spørger mig, om jeg er syg, men jeg forsikrer ham, at jeg har aldrig været raskere.

Ja, for han har ellers nogle Draaber ...

Jeg gaar ud i Menneskestrømmen ... saa til Champs Elysée for at sé paa de smaa Marquis'er og Marquise'r ... til Seinen og op paa min elskede Pont neuf.

Som jeg staar dér og sér i den gule s. 175 Flod, faar jeg en rasende Lyst til at træffe Musketererne.

Jeg roder i mine Lommer efter deres Adresse, men jeg har den ikke hos mig. Den ligger nok hjemme paa mit Bord ... nu husker jeg tydelig, jeg puttede den ind i en gammel Lommebog.

Jeg vender om for at gaa hjem, men jeg tør ikke.

Jeg tør ikke gaa hjem, for jeg er bange for, at der skal være et Telegram.

Den Opdagelse er næsten for meget for mig. Det er jo det klare Vanvid. Jeg vil slet ikke tænke paa det, men skridter ud og gaar den lange Vej til Kneipen bag Kirkegaarden Montparnasse. Det kunde jo være, der var nogen af Musketererne. I alt Fald véd de sikkert Adressen derude.

Der er ingen. Og jeg glemmer at spørge.

Jeg pisker mig hjem til Hotellet.

Der er ingen Telegram. Musketerernes Adresse finder jeg godt nok, men jeg husker ikke mere, hvad jeg skulde med den.

Jeg sætter mig i min eneste Stol og s. 176 giver mig til at tænke paa Døden. Der er ingen anden Hjælp. Jeg maa igennem det.

Og hvad har jeg saa at tænke paa, naar det kommer til Stykket ...

En dejlig, aargammel Dreng, hvis Død rystede mig stærkt, men længst er glemt for Jeres sunde, glade Ungdom. Brødre og Søstre, der gik bort, mens jeg var Barn. Onkler og Tanter, der ikke kom mig ved. En Ven en Gang, som sank over Bordet, hvor han sad, og var død i det samme fra et Liv, han ikke kunde leve.

Jeg har ogsaa haft en anden Ven, som døde.

Han var ung, og han var glad, lige til Soten tog ham. Paa tre Maaneder var hans Ungdom og Glæde slukt. Men han vilde saa nødig dø. Det var det sidste, han sagde til mig, da jeg sad paa Sengekanten med hans Haand i min.

Da det var forbi, gik jeg hjem til hans Far og meldte ham det.

Det var en gammel, udlevet, nedbrudt Mand. I syv Aar havde han ligget lamslaet, s. 177 et levende Lig uden anden Tanke end den, om han kunde faa Lov at leve bare denne Middagsmad over.

Han hørte rolig paa mig. Saa foldede han fromt sine gule Hænder over Lagenet.

„Ja,“ sagde han. „Ja vist. Det er noget, Gud bestemmer. Han tager de unge og lader de gamle leve efter sit Tykke.“

Det var grimt.

Og Døden er grim, og jeg har ikke noget med den at gøre.

Jeg drikker min Amere picon og spiser min Diner og driver ud i Byen paany. Igen har jeg faaet Lyst at opsøge Musketererne og giver mig ogsaa paa Vej derud ad.

Ewald, Carl, *Breve til mine Børn fra Paris*,

Men da jeg kommer ud paa Seine-Øen, drejer jeg til venstre, jeg véd ikke, hvorfor. Jeg har glemt Musketererne og sidder paa en af Bænkene foran Nôtre Dame og sér paa de Hundrede af Djævle- og Fabeldyr, der kravler paa Taarn og Tag og alle Vegne.

Jeg har en Afstøbning af en af dem s. 178 hjemme paa min Pult. Konen bragte mig den fra sin Bryllupsrejse.

Det er stort Maaneskin, og jeg sér dem tydelig krybe deroppe. Jeg gaar bag om Kirken for at finde fler endnu.

Og saa staar jeg pludselig foran et Hus, jeg ikke har sét før.

Det minder mig straks om en tarvelig Provinsvarieteté. Der er Lys derinde, men lyder hverken Sang eller Musik. Folk gaar i en jævn Strøm ind ad den ene Dør og ud af den anden.

Jeg gaar ogsaa derind og staar i La morgue.

Der er udstillet fire døde bag Glasruden med det rindende Vand.

De er i det Tøj, hvori de blev dragne op af Floden. Det sér ud, som sad de i store Lænestole med Hovedet mageligt tilbage mod Ryggen og tog sig deres Dødsblund herinde i det kolde Rum for Verdens Øjne.

Som de sover ...

Hvert Træk i deres Ansigter fortæller, at aldrig laa de i deres Liv saa blidt, aldrig s. 179 sov de saa sødt, aldrig var de saa fuldkommen fri for Pine.

Jeg bliver stille af at sé paa dem.

Her i La morgue er Døden skøn. Her er ingen Plads til Sorg og Véklager ... bare Taknemlighed over, at de som løb og styrtede og løb igen, omsider fik Lov til at sætte sig ned.

Jeg sér paa ham yderst til venstre.

Han er gledet lidt i Stolen over mod den ene Side ... Nej, han har sat sig bedre til Rette. Han er ung, saa han har sagtens haft lidt vanskeligere ved at finde Hvile.

Men det er godt, han døde. Han sér endnu mere træt ud end de andre. Hans Liv har været endnu mere usselt og ensomt end deres. Han har ingen Kæreste haft og intet Barn og intet Hjem og ingen Lykke.

Aa, det var godt han døde.

Glad og stille gaar jeg bort i det store Maaneskin.

Paris' Taarne og Tage flimrer i det hvide Skær. Det elektriske Lys straalere alle Vegne s. 180 Seinen glitrer og glider med sine jagende Bølger.

Jeg sidder i min Pels paa Boulevarden og fryder mig over den skønne Nat, ryger Cigar paa Cigar og sér paa Menneskestrømmen uden at sé den. Strømmen tager af og ebber efterhaanden helt ud. Jeg gaar hen et andet Sted og sidder dér, til de lukker for Fortovslivet.

Saa begynder jeg at vandre.

Stundom finder jeg et Bord og en Stol og en Garçon, der serverer endnu. Stundom maa jeg hvile mig paa Boulevardbænken, til jeg atter kan gaa.

I Morgen tidlig er jeg paa Pletten, saa snart Posthuset lukker op.

Saa er der Brev, at I har ængstet Jer selv og mig til ingen Nytte.

Eller der er ikke noget Brev, og det er jo det bedste.